

Presentatie *Transatlantic Trends* 2007

Het onderzoeksrapport *Transatlantic Trends*, dat is uitgevoerd door het *German Marshall Fund of the United States* (Brussel) en de *Compagnia di San Paolo* (Turijn), werd op 7 september gepresenteerd door Ron Asmus in Perscentrum Nieuwspoor te Den Haag. Dit onderzoek wordt jaarlijks uitgevoerd met als doel een beter begrip te krijgen van Amerikaanse en Europese standpunten ten aanzien van een aantal belangrijke vraagstukken. Tijdens de bijeenkomst, georganiseerd door de Atlantische Commissie, belichtte Asmus ook de Nederlandse houding ten opzichte van deze vraagstukken.

Afnemende steun voor VS als wereldleider

Uit het onderzoek komen enkele opvallende resultaten naar voren. Zo wordt in het rapport geconcludeerd dat de Europese burgers de afgelopen jaren minder positief naar de Verenigde Staten en hun rol als wereldleider zijn gaan kijken. In 2002 bleek 64 procent van de Europeanen nog positief over de rol van de VS, in 2007 was dit gedaald naar 36 procent. Asmus gaf als reden hiervoor een aantal belangrijke 'global issues', zoals de oorlog in Irak (38 procent) en het slechte imago van president Bush (34 procent). De daling was het grootst onder de landen die traditioneel een pro-Atlantische inslag hebben, zoals het Verenigd Koninkrijk, Duitsland en Nederland. Tussen 2002 en 2007 daalde de waardering voor het leiderschap van de VS in deze landen met respectievelijk 22, 30 en 23 procentpunt. Nederlanders denken het positiefst over het Amerikaanse leiderschap: 52 procent van de ondervraagden achtte dit gewenst in 2007.

Sterke daling steun toetreding Turkije tot EU

Een andere opvallende conclusie die tijdens de bijeenkomst werd getrokken, was de Europese houding ten aanzien van de toetreding van Turkije tot de Europese Unie. Vergeleken met 2004 was de burger in ieder Europees land minder positief gaan denken over de toetreding. Opmerkelijk is dat in Turkije zelf deze daling het sterkst was: waar in 2004 73 procent van de ondervraagde Turken positief over toetreding dacht, was dit in 2007 met bijna de helft gedaald naar 40 procent.

Dreigingspercepties en populariteit

Als het gaat om wereldwijde dreigingen zijn Europeanen zeer bezorgd over de opwarming van de aarde (85 procent), met afhankelijkheid van energie op de tweede plaats (78 procent). Voor de Amerikanen is dit laatste het grootste punt van bezorgdheid (88 procent), gevolgd door economische neergang (78 procent). Over de houding van de burgers ten opzichte van de Europese Unie kon Asmus duidelijk zijn: "Everyone loves the European Union." Uit het onderzoek was gebleken dat de cijfers zowel aan Europese als aan Amerikaanse kant hoog liggen, op respectievelijk 77 procent en 73 procent. Daarnaast wil elk Europees land nog altijd een nauwe samenwerking met de Verenigde Staten, met de bekende uitzondering daargelaten: Frankrijk. De steun voor de NAVO nam gestaag af in bijna alle landen, met een dramatische daling in de houding van Turkije. In 2004 dacht nog 53 procent van de Turken positief over de NAVO; in 2007 daalde dit naar 36 procent. Opvallend was echter ook de houding van de Europeanen ten opzichte van president Bush. De cijfers lieten zien dat de populariteit van de Amerikaanse president op een historisch

dieptepunt ligt: slechts 17 procent van de Europeanen steunt de president, waar dit in 2002 nog 38 procent was.

Reactie Gijs de Vries

Na de resultaten van Asmus haakten de twee andere sprekers in op de conclusies van de *Transatlantic Trends*. Gijs de Vries, senior onderzoeker bij Instituut Clingendael en voormalig coördinator terrorismebestrijding van de Europese Unie, stelde dat Asmus met dit onderzoek “de spijker op zijn kop sloeg”. In zijn betoog pleitte De Vries voor een betere samenwerking tussen de Verenigde Staten en de Europese Unie. De tendens is nu dat de VS en de EU het eens zijn over de dreigingen,

maar oneens over de oplossingen. Dit bleek bijvoorbeeld uit de Europese houding ten opzichte van terrorisme: dit wordt gezien als een belangrijke dreiging, maar de steun voor de oorlog tegen het terrorisme daalde in Europa de afgelopen jaren. De Vries zag dan ook als taak voor een nieuwe Amerikaanse regering om meer rekening te houden met de belangen en zorgen van andere landen en te luisteren naar de publieke opinie. De Vries gaf aan dat alleen constructief optreden in wereldwijde vraagstukken het beeld van de VS kan veranderen, niet het houden van ‘mooie praatjes’.

Reactie Philip Everts

Philip Everts, docent internationale betrekkingen aan de Universiteit Leiden, haakte als derde spreker in op het onderzoek door te kijken naar een specifieke variabele: de invloed van het reisgedrag van de burger op de houding jegens het bezochte land. In zijn onderzoek kwam naar voren dat reizen wel degelijk een verschil in perceptie teweegbrengt. Nederlandse ondervraagden die de Verenigde Staten hebben bezocht, blijken positiever tegenover het Amerikaanse buitenlands beleid te staan dan thuisblijvers. Evenals Asmus liet Everts zien dat ook hier de positieve houding van de reizigers daalt. Hij voorspelde dat deze houding na de verkiezingen van 2008 wel weer eens positiever zou kunnen worden.

Tjitske Risselada